

Nolako eragina du euskaldunongan azkenaldiko euskararen judizializazioak

Euskaldunentzako Jabetze Eskola

Iñigo Urrutia, EHU

Gasteiz

2025-10-21

Egungo egoeraren argazkia

- Euskararen normalizazioaren bidea estutzen
 - Eraso sistematikoen menpe (52 Epai/12 hilabetetan)
 - Aldeko urratsak susmopean
 - Normalizazioa kolokan
- Ereduaren itxiera (hizkuntza politikaren helmena mugatuz)
- Parametroak alderantzikatu
 - Normalizazioa ez da bateragarria hizkuntz ofizial bien arteko orekarekin
 - Euskara inposizioa / Gaztelera defendatu behar da (euskararik ez dakien kolektiboa)
 - Arkitektura juridikoa desplazatu: kolapsora
 - Eraginak
- Bidegurutzean
 - Tresnak zaharkituak / hauskorrak
 - JAUZIAK
 - (Oinarri juridikoak berreraiki)

Kokapena: marko juridiko orokorra

- Marko orokorra
 - Konstituzioa:
 - 3. (gaztelera Estatuko hizkuntza ofiziala / ezagutzeko beharra / beste hizkuntzak koofizial)
 - 23.2 oinarritzko eskubidea (herritarrek]eskubidea dute funtzio eta kargu publikoetara berdintasunean iristeko, **legeek ezarritako betekizunekin**)
 - Gernikako Estatutua (LO 3/1979)
 - 6. (euskara eta gaztelania hizkuntza ofizialak / euskara berezko hizkuntza / legez garatu egoera soziolinguistikoa kontutan izanik)
- Irakurketa
 - Euskeraren lurraldea (3 erregimen): (ko)ofizialtasunetik inolako aitortpena
 - Hizkuntza gutxitua
 - Ofizialtasuna bai baina gaztelaren **pribilegiozko posizioa ukitu barik**
 - Lurraldetasuna? / pertsonaltasuna
 - Lehentasunik?
 - Gaztelera ezagutzeko beharra - desoreka
 - Katalanera ezagutzeko beharra: eragin mugatuak – Enplegu publikoan eta hezkuntzan
 - Zenbait funtziotarako: euskara jakitea ez da erabilgarria / ez da nahitaezkoa
 - Sistema egokia al da ezberdintasunak orekatzeko?

Euskararen 10/1982 Legea: eredua eta helburua

- Ezaugarriak

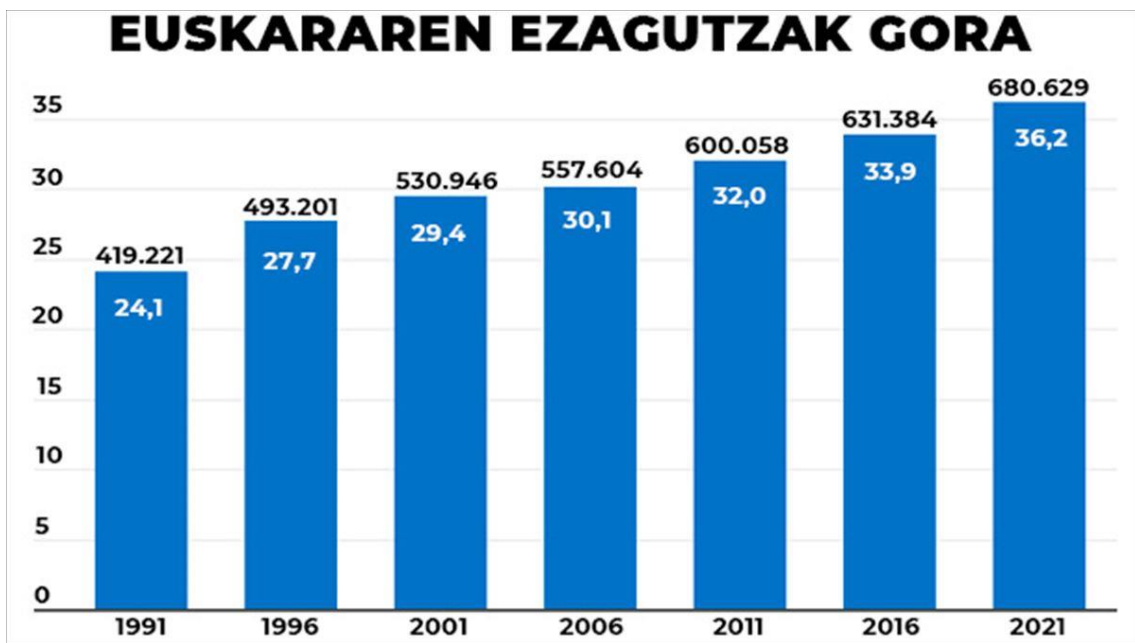
- 80 hamarkadako adostasunak
- Jauzia: diktaduratik-sistema konstituzionalera
- Ezaugarriak
 - Berezko hizkuntza / hizkuntza ofizialak
 - Eskubideak aitortu (euskaldunei)
 - Arloak:
 - Administrazio Publikoekiko harremanak
 - Hezkuntzan
 - Komunikabideen arloa
 - Gizarte-erabilpena

- Eredua: **banaketa - separazioa** / konjuntzioa - integrazioa

- (hezkuntzan – unibertsitatean - komunikabideak - enplegu publikoan, ...)
- Simetria / asimetría (udalerrietan) 8.3 art / konstituziozkontrakoa (KAE 82/1986)
- Askatasunak
- Helburua: hizkuntza eskubideak bermatu
 - Joera: 14.2 art. “[Administrazio Publikoek zehaztuko dute zein lanpostutarako izango den derrigorrezko bi hizkuntzak jakitea](#)”
- Enfokea: gutxiengoen babesa
- Aurrerapenak - galderak

1955 Azaroaren 24ko 10/1982 oinarriko LEGEA, Euskararen erabilpena arauzkotzekoa. Euskadiko Herri osoari, Legebiltzarrak Azaroaren 24ko 10/1982 "Euskararen Erabilpena Arauzkotezko Oinarriko" Legea, onartu duela jakinarazten zaio. Beraz, hori bete eta betearazi dezatela agintzen diet Euskadiko herritar guztiei. Gasteizen, 1982garreneko Azaroaren 24an. Lehendakaria, CARLOS GARAÍKOETXEA URRIZA. Konstituzioak eta Autonomia-Estatutuak Euskal Herriko Autonomia-Elkarteko Agintaritzaren esku uzten dute euskararen erabilpena zabalzeko eta arauzkotzeko xedezko neurriak hartzea, euskera Euskal Herriaren Kultura-Ondarearen funtsezko zati eta, gaztelaniarekin batean, Autonomia-Elkarteko hizkuntza ofizial denez. Helburua zera da: Euskera, gure Elkartearen nortasunaren erakusgarri nabarmena eta behinena eta, ezagutzaren eta erabileraren bidez, gizabanakoak Elkartearen erabat bertakotzeko bidea dela aitortzea. Euskera Euskal Herriaren berenezko hizkuntza eta gaztelaniarekin batean hizkuntza ofizial izateak ez die, inola ere, batagatik edo besteagatik hartaz baliatzen ez diren herritarren eskubideei kalterik ekarri behar, Euskal Herriko Autonomia-Estatutuaren 6garren Ataleko 3garrenak berariz dionez. Hizkuntzari Euskal Herriko herrikide guztien baterapide	1955 LEY 10/1982, de 24 de Noviembre, básica de normalización del uso del Euskera. Se hace saber a todos los ciudadanos de Euskadi que el Parlamento Vasco ha aprobado la Ley 10/1982, de 24 de Noviembre, "Ley Básica de Normalización del Uso del Euskera". Por consiguiente, ordeno a todos los ciudadanos de Euskadi, particulares y autoridades que la guarden y hagan guardarla. Vitoria-Gasteiz, 24 de Noviembre de 1982. El Presidente, CARLOS GARAÍKOETXEA URRIZA. La Constitución y el Estatuto de Autonomía Vasca confían a los poderes públicos de la Comunidad Autónoma Vasca la adopción de las medidas encaminadas a asegurar el desarrollo y la normalización del uso del euskera considerando su doble dimensión de parte fundamental del Patrimonio Cultural del Pueblo Vasco y, junto con el castellano, idioma de uso oficial en el Territorio de la Comunidad Autónoma. Se trata de reconocer al euskera como el signo más visible y objetivo de identidad de nuestra Comunidad y un instrumento de integración plena del individuo en ella a través de su conocimiento y uso. El carácter del euskera como lengua propia del pueblo vasco y como lengua oficial junto con el castellano, no debe comportar, en ningún caso, menoscabo de los derechos de aquellos ciudadanos que por diversos motivos no pueden hacer uso de ella, conforme a lo establecido expresamente en el número 3 del artículo 6 del Estatuto de Autonomía del País Vasco. Reconocida la lengua como elemento integrador de todos
---	---

Bilakaera

- ... 30 urteren ondoren: VII Inkesta soziolinguistikoa (2021)
 - Ezagutza: 24,1 ____ 36,2
 - 16-24 urte bitartekoak: **74,5%** euskalduna da
 - “16 urtetik gorakoen artean **%74.7ak uste du** Administrazioan lanpostua lortzeko euskara jakitea nahitaezkoa behar lukeela”

Eredua itxiz...

- Estatuak ez du aurrerapausorik eman
- Ahalmenak igatuz

Konstituzio Auzitegiaren Epaia 82/1986:

“...la utilización por los poderes públicos **de una sola de las lenguas cooficiales puede hacerse** indistintamente, por propia iniciativa o incluso a elección de los interesados, cuando así se regule, **siempre que no se lesionen los derechos** de ningún interesado que pueda alegar válidamente el desconocimiento de la lengua utilizada

KAE 31/2010 (Estatut)

el concepto de «preferencia», por su propio tenor, .. implica la primacía de una lengua sobre otra en el territorio de la Comunidad Autónoma, imponiendo, en definitiva, la prescripción de un uso **prioritario** de una de ellas, en este caso, del catalán sobre el castellano, en perjuicio del **equilibrio inexcusable** entre dos lenguas igualmente oficiales y que **en ningún caso pueden tener un trato privilegiado // NORMALIZAZIOA SALBUESPENA**

KAE 85/2023 (Udal Legea)

“cuando la Administración **resolviese que el euskera fuera la lengua a utilizar** dejaría al castellano, injustificadamente, desprovisto de toda posibilidad de uso; **la igualdad de ambas lenguas quiebra por completo** “

“las entidades locales del País Vasco, **como poder público, no pueden tener preferencia por ninguna** de las dos lenguas oficiales”

Voto particular Laura Díez Bueso se adhiere Ramón Sáez Valcárcel (STC 85/2023)

- “..no debería considerarse una formalidad o condición prohibida la necesidad de solicitar la comunicación en castellano, pues la doctrina constitucional ha admitido la regla general del uso normal de la lengua propia y la solicitud en caso de querer recibir las comunicaciones en castellano. Considerar que la mera solicitud supone una formalidad o condición que vulnera el art. 3.1 CE supondría acabar con el régimen de cooficialidad que este tribunal viene construyendo desde los años ochenta. Y a nivel práctico el resultado sería, necesariamente, el bilingüismo generalizado”

Oldarraldiaren jomuga

- Jomuga:
 - Kontsolidazio prozesuak eta enplegu publikora sarbidea
 - Sistematikoki, **neurritz kanpokotzat** jotzen dituzte euskal enplegu publikora iristeko prozeduretan euskara jakitea eskatzea
 - Kontratazio publikoa
 - Udal funtzionamendua (179/2019 Dekretua – 12 artikulua)
 - AGE (STS) 911/2025, 2025ko uztailaren 3koa
- Helburuetan jauzia eta Oldarraldia
 - ENLren zurruntasuna malgutzen sektore batzutan
 - Askatasun hutsetatik ---> euskararen **erabilera normala eta orokorrera**
 - **Hezkuntza**: 17/2023 LEGEA
 - (euskara ardatz duen sistema eleaniztuna) Gaitasunak: DBHn B2 /B1 Hizkuntza proiektuek: erabilera irizpideak ezarri
 - **Toki Administrazioetan**: 2/2016 LEGEA (6.1 art. – “Euskara Euskal Herriko **berezko hizkuntza** da eta, gaztelania bezala, Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeek hizkuntza **ofiziala**, eta, alde horretatik, erakundeon jardueretan **erabilera normal eta orokorreko zerbitzu-hizkuntza eta lan-hizkuntza** izango da”).
 - Jauzia: dena bi hizkuntzetan egitetik---> **erabilera normaleko hizkuntza** izatera
 - Eredu berri bateruntz: **UDAL FUNTZIONAMENDUA 179/2019 Dekretua**

179/2019 Dekretua: euskararen erabilera toki administrazioetan

- ANE 2023 urriaren 4koa (AP) ---- KASAZIOA **epez kanpo**
- ANE 2023 irailaren 28 (VOX) --- AGE (STS) 911/2025, 2025ko uztailaren 3koa
- Deuseztatutako artikulua 179/2019 Dekretua
 - 9.2 (hizkuntza politikaren helburua)
 - 11.1 (udalek zer arau dezakete hizkuntza politikaren esparruan)
 - ~~12~~ (no impone una preferencia o primacía del euskera sobre el castellano)
 - 18.1 el inciso “que pudiera alegar válidamente el desconocimiento de la lengua utilizada,”
 - 18.2
 - 24.3 (ofizioz hasitako prozedurak)
 - 27.1.a) (**lehen hitza euskaraz**)
 - la preferencia se manifiesta, con mas o menos sutileza, según se trate de la primera comunicación entre el ciudadano y la Administración que no atiende prioritariamente a la lengua en la que se expresa el ciudadano cuando acude a la Entidad local, sino que establece un primer contacto en euskera, y luego ya se establece esa elección propia de la opción lingüística administración que no atiende prioritariamente a la lengua en la que se
 - 27.1.e) (**bozgorailuetan lehen berbaldia euskaraz**)
 - 33.5
 - 36.2 (kontratuetoako dokumentuak)
 - 36.7 (kontratuetoan Adm-kontratista arteko harremanak)
 - 36.8.b) (kontratuetoan hizkuntza irizpideak ahoz eta idatziz)
 - 36.10 (kontratu bidez lanak euskara hutsez eskatu)

Enplegu publikoan: Auzitegi Nagusiaren posizionamendua

EAEko AN (<u>1 sekzioa</u>)	EAEko AN (2 sekzioa)
núm. 152/2021, de 4 de mayo, (caso policía local de Irun); núm. 84/2023, de 24 de febrero, (caso ULIAZPI); núm. 737/2024, de 19 de febrero de 2024, núm.1159/2024, de 20 de marzo de 2024, núm. 126/2024, de 7 de febrero de 2024, 14/2024, de 19 de enero de 2024; núm. 15/2024, de 19 de enero de 2024, núm. 39/2024, de 19 de enero de 2024; núm. 105/2024, de 31 de enero de 2024; núm. 160/2024, 22/11/2024; núm. 189/2024, de 22/01/2025; núm. 435/2014, 05/03/2025; núm. <u>147/2025, 28/07/2025</u>; SJCA núm. 1 de Donostia-San Sebastián (SJCA) 89/2024, de 18 de abril de 2024; SJCA núm. 6 de Bilbao (SJC) 6/2024, el 15 de febrero de 2024; SJCA núm. 3 de Donostia, de 8 de febrero de 2024; SJCA núm. 3 de Donostia-San Sebastián, de 22 de diciembre de 2023; SJCA núm. 3 Donostia, de 11 de septiembre de 2024 2 ildo: 1 sekzioa (foru adm. eta toki adm.) eta 2. sekzioa (erkidegoko adm.)	nº 28/2024, 30/2024 y 31/2024, todas ellas de 19 de enero, la sentencia nº 57/2024, de 31 de enero, y las sentencias nº 64/2024 y 65/2024, ambas de 7 de febrero

Gasteizko Administrazioarekiko 3 zbk Epaitegiaren Epaia, 2021eko abenduaren 30ekoa

- *“La Administración parece olvidar que el euskera ocupa la quinta posición de los idiomas más difíciles del mundo (en algunas listas aparece incluso el primero). La principal dificultad de esta lengua es que no comparte ninguna conexión con ningún otro idioma, ya que ha evolucionado a lo largo del tiempo de forma aislada a lo que se añade la complejidad de su estructura y un vocabulario cuyas palabras cambian de significado al adicionarse uno de los cientos de sufijos, prefijos e infijos que se dan en esta lengua*

Auzitegi Nagusiaren Epaia, 2021eko maiatzaren 4koa (Irungo udaltzainak)

- *“Hemos de tener en cuenta que no es necesario que todos los agentes de la policía municipal conozcan el euskera para garantizar a los ciudadanos su derecho a relacionarse con la administración utilizando esa lengua. Sería suficiente con que uno de los integrantes de cada pareja y alguno de los agentes que atiende al público conozcan el idioma. Sin embargo, la administración ha optado aquí por exigir, como requisito ineludible para poder aspirar a ser policía municipal, acreditar un determinado nivel de euskera. Requisito que, como hemos explicado, no está justificado para garantizar los derechos de los ciudadanos y que, de ese modo, se ha convertido en un elemento de discriminación hacia una parte importante de la población”*

Auzitegi Nagusiaren Epaia, 2023ko otsailaren 24koa (Uliazpi)

- 34/2 (zaintzaileak)
- “ello comporta de hecho la **exclusión de los aspirantes castellanoparlantes** de la convocatoria al reducir a la mínima expresión sus posibilidades de acceso. Es pues, esa **desproporción entre aspirantes** la que marca el cariz discriminatorio por razones lingüísticas de las bases recurridas

Bilboko 6. Adm-auzig Epaitegia, 2024ko otsailaren 15ekoa

- Que el 92'21% de las plazas de administrativo **ofertadas** (71 de 77) tengan **como requisito** de acceso el conocimiento del euskera con un nivel igual o superior al PL2 es **a todas luces discriminatorio** y contrario a derecho en cuanto a la posibilidad de acceder al empleo público en condiciones de igualdad pues **es claro que se está confiriendo preferencia a un grupo de ciudadanos frente a otros por el mero hecho de conocer la lengua cooficial**
- es desproporcionado que, **siendo el colectivo de euskaldunes de la provincia de Bizkaia del 36'31%, estos puedan optar al 100% de las plazas mientras que el colectivo castellano parlante que representa al 43'67% de la población, solo pueden optar al 7%.**

Zertan oinarritzen da Auzitegi Nagusia

- (1) **La exigencia de conocimiento del idioma a los aspirantes a cargo público tiene sentido en cuanto es necesaria para garantizar el derecho de la ciudadanía a utilizar el euskera. Más allá de ello, podemos considerar que constituye un requisito discriminatorio**
 - STC 46/1991 “se trata de un requisito justificado y equitativo también en función de la propia eficacia de la administración autónoma... que resulta imprescindible para que el funcionario pueda ejercer adecuadamente su trabajo en la Administración autonómica”
 - EAEko araubidea (sistema) ez du kontutan hartzen
 - Nork frogatu beharko luke euskara ez dela beharrezkoa lanpostuan aritzeko?

Administrazioaren gainean frogatzea

- *no es necesario que todos los agentes de la policía municipal conozcan el euskera para garantizar a los ciudadanos su derecho a relacionarse con la administración utilizando esa lengua. Sería suficiente con que uno de los integrantes de cada pareja y alguno de los agentes que atiende al público conozcan el idioma*
- **Hizkuntza politika nork egiten du?**
- **Bide bertsutik...**
- *- la atención en euskera o indistintamente en euskera-castellano de los usuarios del mencionado servicio puede alcanzarse sin necesidad de que dichos puestos estén desempeñados exclusivamente por empleados que acrediten el PL1 (o superior) ; en función de la organización y distribución de tareas, especialmente, en los comedores y servicios complementarios*

- (2) **Deialdi zehatzean postu elebidun gehiago badira, proportziozkanpokatzat jotzen da**
 - *todas las plazas de cuidador/a, aparecen perfiladas, con la exigencia de un perfil lingüístico 2 con fecha de preceptividad vencida, lo que resulta contrario a los artículos 14 y 23.2 de la Constitución Española y, por ello, resulta discriminatoria, excesiva y desproporcionada*
 - *la fijación de dicho requisito en porcentajes (del 90 % o más) de las plazas convocadas muy superiores a los que representan los índices de población vascoparlante ... no cohonesta con **el derecho de los aspirantes sin conocimiento**,*
 - *comporta de “hecho” la **exclusión de los aspirantes castellanoparlantes** de la convocatoria al reducir a la mínima expresión sus posibilidades de acceso, esto es, el 5,88 del total de plazas convocadas*
 - *esa desproporción entre aspirantes (100% de los euskaldunes vs. 5, 88 % de los castellanos parlantes) la que marca el cariz discriminatorio por razones lingüísticas de las bases recurridas*
- Ikuspegi okerra: 19/2024 Dekretua, 25.1 art --irizpide erabakigarria ez da **deialdi zehatzeko plaza-kopurua**, baizik eta Administrazio **osoko plaza-kopurua** – indizea aplikatzen da lanpostu guztien gainean
- HE (Lanpostu zerrendetan) – egintza irmoak
- Ez da araubidea aplikatzen – blokeatuta

- **(3) se anteponen los objetivos de la planificación lingüística... al derecho de acceso en condiciones de igualdad, mérito y capacidad a las plazas convocadas para la provisión de aquel ; no obstante el rango "constitucional" de estos últimos**
 - KE 23.2 “..con los requisitos que señalen las leyes”
 - STC 46/1991
 - Y dentro de estos principios es donde se sitúa el requisito de conocimiento del catalán. No resulta aceptable el argumento del Abogado del Estado de que esa exigencia puede suponer un obstáculo para acceder a la función pública para quien carezca del conocimiento del catalán. El propio principio de mérito y capacidad supone la carga para quien quiera acceder a una determinada función pública de acreditar las capacidades, conocimientos e idoneidad exigibles para la función a la que aspira. Por lo que la exigencia del conocimiento del idioma que es oficial en el territorio donde actúa la Administración a la que se aspira a servir es perfectamente incluible dentro de los méritos y capacidades requeridas
 - Euskararen ofizialtasuna eraginkorra izan dadin: neurriak
 - Enplegu Publikoari buruzko Legea 187.8 (2): Nolanahi ere, derrigortasun-data zein lanposturi dagokion zehazteko, nahitaez hartuko dira kontuan administrazio publiko... bakoitzak hizkuntza-plangintzako tresnetan ezarritako helburuak.

- Europar Batasuneko Auzitegi Orokorra (9. sala) 2021ko irailaren 8koa (T-355/18, *Reino de España contra Comisión Europea*), :
- 64 En efecto, tal como se ha declarado, los conocimientos lingüísticos de los funcionarios son un elemento esencial de su carrera (sentencia de 27 de noviembre de 2012, Italia/Comisión, C-566/10 P, EU:C:2012:752, apartado 96). Por tanto, debe considerarse legítimo que una institución trate de seleccionar a personas que puedan utilizar de manera eficaz y comprender lo mejor posible la lengua o lenguas utilizadas en el marco profesional en el que van a integrarse.

Balantzea

- Sententzia atzerakoiak gaiari buruz indarrean dagoen araudia erabat zokoratzen dituztenak
- Eragin nabarmenak euskararen normalizazio-prozesuan
- Euskara normalizatzeko prozesuaren euskarri diren tresna juridikoak baliogabetu ditu.
- Ez dago segurtasun juridikorik

Irtenbideak: bi lege “proposamen”

- **EAJ:**

- Erakunde bakoitzak zorroztasun osoz zehaztu beharko du hizkuntza-eskakizunaren derrigortasun-data ezarrita duten plazen ehunekoa– hizkuntza plangintzetan-
- Derrigortasun indizerik ez da aplikatuko
- Zehaztapena egiteko kontutan izan behar diren parametroak: Proportzionaltasuna eta bereziki Udal bakoitzaren hizkuntzak erabiltzeko irizpideak

- **Balorazioa**

- Udalen erantzukizuna areagotu: Autonomia; Derrigortasunak %100era heldu daitezke
- Baina –Marko finkoagoa **legeak berak** ezarri beharko luke
 - Karga handiegia ez ote da udalentzat (motxilan pisu gehiegi).
 - Administrazioek egin behar duten proportzionaltasunaren neurketa, Auzitegiek ez ote dute errebisatuko?
 - Segurtasun juridikoa

- **EHBildu**

- Arau Nagusia: lanpostu-dotazio publiko **guztiek** izango dute nahitaezko hizkuntza eskakizuna.
- Zenbat lanpostu-dotaziotan salbuetsita edo geroratuta egongo den nahitaezko hizkuntza-eskakizuna egiaztatzea

- **Balorazioa**

- Segurtasun juridikoaren ikuspegitik sendoagoa: Legeak ezartzen ditu irizpideak (ez administrazio bakoitzak)
- Konstituzio Auzitegiaren jurisprudentziarekin bateragarria
- Baina:
 - KA errekurtoa: proportzionaltasuna
 - Geroratze indiziaren konfigurazioa

Azken balorazioa

- 40 urte atzera
- Euskararen normalizazioa jomugan
 - Tratamendu desorekatuak gaitzesten dira
 - Irizpide okerra: normalizazioa salbuespena izan behar da hizkuntzen oreka tratamenduan
 - Euskara inposizioa
 - Gaztelera defendatu behar da (euskararik ez dakien kolektiboa) – supremazismoa (pribilegioak)
 - Enpresa pribatuei ezin eska hizkuntza baldintzarik
 - Lehentasun txikiena “berez” gaztelaren aurkakotzat
 - Benetako errealitatea: hizkuntza aukeraketa ez da bermatzen soilik euskararen kasuan
- Une erabakiorra (emergentzia)
- Marko juridikoa sendotu / segurtasun juridikoa

Estatus politiko/juridiko berri bateruntz

- Ezegonkortasun juridikoa gainditzeko / errokei heltzeko / baldintzak aldatu dira –ezagutza-... adostasun berriak josiz... jauzia
 - Askatasun hutsetik → berezko hizkuntzaren **eremu funtzionalak** indartzera
 - Norbanakoak euskalduntzetik → eremuak ere euskalduntzera
- **Euskara nagusi izango den funtzioak (espazioak) – munduan bizirik dauden gainontzeko hizkuntza-elkarteak bezala**
- **Euskal (euskarazko) giza elkarte**a indartzea helburu
- Hizkuntza aukeratzeko eskubidea bermatuz
- Arkitektura juridiko berria

Euskararen estatusa europar

- Europar Hizkuntzen estatusa:
 1. Tratatuetakoz hizkuntzak (24)
 2. Hizkuntza ofizialak - Lan hizkuntzak (24 – irlandarra 2022an)
 3. Ofizialtasunik gabe, erabilerak ahalbideratzen dira (Kontseilua 2005)
 - Kodezizioan onartutako arauak
 - Ahoz erabiltzeko eskubidea (akordioa tarteko)
 - Hiritarrok eskatze-eskubidea (zeharka)
 - (ez dira erabilera ofizialak baina baimentzen dira)
 4. Errekonomizaziorik gabekoak (erabiltzerik ez)
- Euskara 3. multsoan – 2. multsora igarotzeko ahaleginak (Junts + Omnium)
- Kontseilua adostasunez
- Zein dira horren ondorioak?
 - Europar instituzioetan – dokumentazio guztia / programetan / Zuzenbide eratorria
 - Euskal Herria

Estatu mailan

- Euskara hizkuntza erabilgarria
- Plurinazionaltasuna:
 - Kongresuan/Senatuan / Herri defendatzailea /
 - Administrazio zentrala / Epaitegietan?
- Euskararen estatusa mugatzen dituzten arauak
 - LO 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial / Ley 50/1981, de 30 de diciembre Estatuto Mº Fiscal
 - Euskararen ezagutza Epaile eta Magistratuen izandepenerako (EAEn/Naf)
 - Hizkuntzen erabilera prozesala (231)
 - Ley de Enjuiciamiento Civil, 142 (erabilera prozesala)
 - Ley 39/2015, de 1 de octubre, de Procedimiento administrativo común (euskararen erabilea ahalbidetu administrazio zentralean)
 - Texto refundido de la Ley de Estatuto Básico del Empleado Público: langile publikoak hizkuntza ofizial biak ezagutzea Erkidego elebidunetan
 - Real Decreto Legislativo 1/2007 texto refundido de la ley general para la defensa de los consumidores y usuarios (kontsumitzaileen hizkuntza eskubideak, etiketajea)
 - Real Decreto Legislativo 6/2015, de 30 de octubre, texto refundido de la ley sobre tráfico y circulación de vehículos de motor y seguridad vial (señalitika...)
 - Ley 13/2022, de 7 de julio, General de Comunicación audiovisual
 - Ley 9/2017, de 8 de noviembre, de Contratos del Sector Público

Estatus politiko berria eta euskara

- Euskararen estatusa autogobernuaren zutabe
- Printzipioak
 - **Berezko hizkuntza (propioa)** euskara da, bi hizkuntza **ofizial** badira ere
 - Euskarazko **eremu funtzionalak** indartzea helburu
 - **Ohiko erabilera: defektuz, lehentasunez**
 - Hizkuntza **aukeratzeko** eskubideari kalterik egin gabe
 - **Atzera pausurik ez** – sustatzeko beharra (Europako Karta, 7)
- Hizkuntza **nazionala** (nazio aitortza)
- Oinarrizko hizkuntza-eskubideak eta **betebeharrak**
 - eskubideak (ikasteko, erabiltzeko..)
 - “euskara ezagutzeko betebeharra” (31/2010): enplegu publikoan eta hezkuntzan
- Diskriminazio-ezarekin ez da nahikoa... **ekintza positiboak** (euskararen aldeko neurri bereziak)

- Eskumen gisa - Hizkuntza politikarako ahalmenak berreskuratu
- **Dentsitatea** (blindajea): arloz-arlo
 - Botere Judiziala (eskumena estatuarena bada ere)
 - Euskara gaitasuna
 - Hezkuntza: euskara ardatz duen sistema
 - Ohiko erabilera / Hizkuntzen erabilera behikularra gaitasunaren menpe
 - Euskara doan ikasteko eskubidea
 - Sektore publikoa
 - Aitzindaritza (urrutiegi?) interes publiko transbertsala – politika publikoak helburu eraldatzailea
 - **Erabilera normal eta orokorreko** zerbitzu-hizkuntza eta lan-hizkuntza
 - Ardatz hizkuntza: **Euskarazko sorkuntzatik**
 - **Arnasguneak** babestu
 - Sarbiderako **euskara jakiteko baldintza orokortu** deialdi publikoetan
 - Eremu sozioekonomikoa – zerbitzu publikoak?
 - Komunikazioa, aisia, kirola, kontsumoa, gazteak, unibertsitatea, hiriak...
 - Arnasguneak

